

ВСТУПНЕ СЛОВО *Олега Михайловича Топузова, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України, віце-президента НАПН України, в.о. директора Інституту педагогіки НАПН України*

ОЛЕКСАНДРА ЯКІВНА САВЧЕНКО: ОСОБИСТІТЬ, ВЧЕНИЙ, ГОРДІСТЬ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ

Інститут педагогіки НАПН України є однією з провідних науково-дослідних установ України, яка відома як фундатор сучасної педагогічної науки. Славну історію нашого 90-річного інституту і його сьогоднішня творять люди: видатні вчені, молоді дослідники й педагоги, які працювали і працюють тут нині; саме вони своєю відданою працею створюють позитивний імідж Інституту педагогіки, а наукові дослідження, що здійснюються у наукових відділах інституту, сприяють забезпеченню конкурентоспроможності української освітньої системи.

Більш ніж 50 років віддано працює, досліджує, творить і вирощує молодих науковців в царині педагогічної науки Олександра Яківна Савченко. Молодою вчителькою у 1967 році вона вступила до аспірантури Українського науково-дослідного інституту педагогіки Міністерства освіти УРСР і відтоді наукова діяльність стала для неї не просто роботою, а одним із найважливіших і найцікавіших складників життя; так про своє ставлення до науки говорить сама Олександра Яківна. Сходинки її професійного життя від молодшого, старшого, завідувача відділу початкової освіти до головного наукового співробітника Інституту педагогіки охоплюють державну й активну громадську діяльність. Упродовж 1995–2000 років Олександра Яківна працювала заступником міністра освіти України; у 1992 році вона стала академіком-засновником Академії педагогічних наук України і головним ученим секретарем, а з 1998 до 2002 року – академіком-секретарем Відділення дидактики, методики та інформаційних технологій в освіті АПН України. Сім років (2000–2007 рр.) Олександра Яківна обіймала високу посаду віце-президента АПН України.

Нині Олександра Яківна Савченко – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України; голова Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології; голова спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій; Відмінник народної освіти України, Заслужений працівник народної освіти України, Лауреат Державної премії України в галузі освіти 2011 року, кавалер орденів «Знак Пошани» та «Княгині Ольги» I, II, III ступенів – працює в Інституті педагогіки головним науковим співробітником відділу початкової освіти. Ми, колеги, учні, усі, хто кожного дня має можливість працювати поруч з Олександрою Яківною, завжди захоплюємось її розумом, працездатністю; надихаємось її науковими здобутками, вдячні за слушні поради та допомогу. Стиль наукової діяльності Олександри Яківни визначається постійним творчим пошуком, наполегливістю, послідовністю та системністю дій, що забезпечує високу результативність її праці. У цій тендітній, дуже скромній і по-справжньому інтелігентній жінці поєднуються глибокий аналітичний розум, виняткова відповідальність і діяльний характер, що дає змогу Олександрі Яківні завжди творчо, нестандартно та раціонально вирішувати будь-які завдання.

Творча, доброзичлива та моральна атмосфера наукового колективу, наявність міжпоколінних зав'язків і чітких орієнтирів в роботі важливі, якщо не найважливіші, чинники якості та злагодженості роботи такого великого наукового колективу, як Інститут педагогіки, що забезпечує дослідження актуальних проблем шкільної освіти упродовж тривалого, історично неоднорідного у своїх викликах часу. Ми пишаємося, що в нашому колективі працює Олександр Яківна Савченко, з іменем якої пов'язані пріоритетні напрями розвитку педагогічної науки.

Наукова діяльність О. Я. Савченко охоплює сферу концептуального та нормотворчого супроводу розвитку загальної середньої освіти в Україні; вона є автором педагогічної системи формування пізнавальної самостійності дітей молодшого шкільного віку. Дидактична система О. Я. Савченко визнана науковими колами України (вона – почесний професор Національного педагогічного

університету імені М. П. Драгоманова, Київського університету імені Бориса Грінченка, Миколаївського державного педагогічного університету імені В. О. Сухомлинського, Ізмаїльського гуманітарного університету, Хмельницької гуманітарної академії).

За наукового керівництва Олександри Яківни підготовлено Концепцію державних стандартів загальної середньої освіти для 11-річної та 12-річної школи, Концепцію 12-річної школи, Концепцію початкової освіти, Державні стандарти для початкової і основної школи. Вона є одним із розробників Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), Національної доктрини розвитку освіти тощо. Також значним є внесок О. Я. Савченко в розвиток історико-педагогічної науки України.

Олександра Яківна є автором понад 700 наукових праць, серед яких численні монографії, навчально-методичні посібники, декілька поколінь шкільних підручників. Серед друкованих видань: підруч-

ники з читання для початкової школи; навчальні посібники розвивального спрямування для молодших школярів – «Барвистий клубочок», «Розвивай свої здібності», «Умій вчитися» (уперше в історії вітчизняного підручникотворення); підручник для студентів педагогічних факультетів «Дидактика початкової школи»; посібники для вчителів «Урок у початкових класах», «Сучасний урок у початкових класах», «Читання в 4 класі», «Виховний потенціал початкової освіти»; книга для батьків «Сімейне виховання. Молодші школярі» та багато інших.

Відомий український вчений у галузі загальної педагогіки і дидактики початкової школи О. Я. Савченко підготувала 14 докторів та 25 кандидатів педагогічних наук, її учні завжди з теплом і вдячністю відгукуються про свого наукового керівника.

«Якщо стиснути до афоризму особистісну характеристику нашого вчителя, то можна сказати: талановита, справжня, вимоглива, доброзичлива, духовна. І коли зустрінеш у житті таку Людину – Особистість, то час переростає у щось невимовно значне, що вивищує тебе над самим собою, зумовлює професійну наснагу і відповідальність» – так про Олександру Яківну пишуть її учні Н. М. Бібік, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, і М. С. Вашуленко, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, у книзі «Науковий простір академіка» (2012 р.).

Як директор Інституту педагогіки хочу відзначити чутливість Олександри Яківни до всього нового, безвідмовну віддачу в праці, дбайливе опікування молодими науковцями, щире бажання забезпечити якість науково-дослідної роботи, зокрема й роботи спеціалізованої вченої ради (в ролі керівника й експерта) та вченої ради Інституту педагогіки (як постійного члена й експерта), і щиро подякувати від усього нашого колективу за те, що Ви з нами, за Вашу підтримку, співпрацю і патріотичну належність до нашого колективу.

Дякуємо Вам, вельмишановна Олександро Яківно, і з нагоди Вашого чудового ювілею у квітучі травневі дні бажаємо бути, працювати, радіти життю разом багато-багато років. Нехай наші мрії та робочі плани здійснюються на благо нашої держави і підтримки високого рівня Національної академії педагогічних наук та Інституту педагогіки.

З повагою від колективу Інституту педагогіки – Олег Топузов.